

Tulemusvaldkond	Heaolu (HE)
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eesti on riik, kus inimesed on hoitud, ebavõrdsus ja vaesus väheneb ning toetatud on kõikide pikk ja kvaliteetne tööelu
Valdkonna arengukava	Heaolu arengukava 2023–2030 (HEA)
Programmi nimi	Tööturuprogramm
Programmi eesmärk	Töäjõu nõudluse ja pakkumise vastavus tagab tööhõive kõrge taseme ning kvaliteetsed töötingimused toetavad pikaajalist tööelus osalemist tööturg ja tööelu
Elluviimise periood	2023–2026
Peavastutaja	Sotsiaalministeerium (SoM)
Kaasvastutajad	Tööinspeksioon (TI), Riikliku Lepitaja Kantselei, Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskus (Astangu KRK), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK), Eesti Töötukassa (TK)

Sissejuhatus

Tööturuprogramm on üks heaolu tulemusvaldkonda ühendava heaolu arengukava 2023–2030 elluviimise ja eesmärkide saavutamise seotud programmidest. Heaolu arengukava koondab Sotsiaalministeeriumi pädevusse kuuluvate poliitika valdkondade – laste ja perede heaolu, sooline võrdsus ja võrdne kohtlemine, tööhõive, pikk ja kvaliteetne tööelu, abivajadusele vastav sotsiaalhoolekanne, sotsiaalse ebavõrdsuse ja vaesuse vähendamine ning vanemaealiste toetamine – edendamist.

Riigi kõige suuremaks varaks on tema inimesed. Sotsiaalministeeriumi poliitika keskmes on inimene ja tema heaolu. Arengukava ja selle programmides sätestatud tegevuste eesmärk on pakkuda inimestele sotsiaalset turvatunnet, suunata kaasava ühiskonna ja ligipääsetava elukeskkonna loomist ning luua võrdsed võimalused, et osaleda hariduses, töö- ja ühiskonnaelus vastavalt iga inimese võimetele.

Programmi eesmärk, mõõdikud ja eelarve

Programm keskendub tööhõivepoliitika, töökeskkonna ja töösuhete teemadele:

- Tööturg on kaasav ja kohanemisvõimeline, inimesed liiguvad sujuvalt ühelt töökohalt teisele ning igal inimesel, sõltumata tema tervises seisundist, vanusest, rahvusest ja soost, on võimalik leida töö.
- Töötajad on terved, tööturul vajaminevate oskustega ja õnnelikud ning osalevad pikalt tööelus.
- Ettevõtjatel on head teadmised ja oskused, neil on tahe kujundada töösuhteid parimal võimalikul viisil lähtuvalt ettevõtte ja töötajate vajadustest.

Mõõdik		Algtase	Sihttase 2023	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026
Töäjõus osalemise määr 15–74-aastaste seas, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti töäjõu-uuring</i>	Mehed	74,6% (2021)	75,0%	75,0%	75,0%	75,1%
	Naised	67,8% (2021)	68,6%	68,7%	68,7%	68,8%

	Kokku	71,1% (2021)	71,6%	71,6%	71,7%	71,8%
Tööelu kestus aastates <i>Allikas: Eurostat</i>	Mehed	39,1 (2021)	39,6	39,8	40,0	40,2
	Naised	39,0 (2021)	39,2	39,4	39,6	39,8
	Kokku	39,1 (2021)	39,4	39,6	39,8	40,0

Ülevaade olukorrast

Hoolimata COVID-19 viiruse ja Ukraina sõja mõjudest on Eestis tööhõive tase siiski üks Euroopa kõrgemaid ning tööpuuduse tase on olnud pikka aega suhteliselt madal. Siiski seistakse silmitsi tõsiste struktuursete probleemidega tööturul, nagu vananev ja vähenev rahvastik, oskuste ebakõlad ja lõhed tööturunäitajates, sealhulgas piirkondlikud lõhed. Elanikkonnas on rühmi, kes ei saa erinevatel põhjustel kas ajutiselt või püsivalt oma majanduslikku toimetulekut ja heaolu töötamise teel kindlustada. Ebasoodsamas olukorras on tervisest tulenevate takistustega isikud, samuti noored, vanemaealised, muust rahvusest inimesed ja naised.

Tööturul muutub järjest tavalisemaks töötamine erinevates lepingulistest suhetes ja mitte-traditsioonilistes töövormides. Suurenenud on töövõtu- ja käsunduslepingute osakaal, tavaliseks on muutunud projektipõhine töö. Samal ajal suureneb tööturul digivõimaluste ja COVID-19 leviku tõttu vajadus tööaja ja -koha paindlikkuse järele. Näiteks aina rohkem tehakse tööd väljaspool tavapärasest töö tegemise kohta ja töötatakse paindliku tööajaga (tehakse senisest rohkem kaugtööd, otsitakse paindlikke tööaja kujundamise võimalusi). Paindlikud töövormid soodustavad erinevate ühiskonnagruppide osalemist tööturul. Teisalt kaasnevad tööaja ja töökoha paindlikkusega sageli töökoormuse kasv, töö- ja puhkeaja piiride hägustumine, probleemid töökeskkonnaga, sotsiaalne isolatsioon, ebavõrdsuse suurenemine ning keerukus kontrollida töötingimusi, mis omakorda avaldavad mõju töötaja vaimsele ja füüsilisele tervisele. Uute töövormidega võib kaasneda ka madal töötasu. Lisaks on töötajate ja tööandjate kaasatus esindusorganisatsioonides ning töötajate esindatus ettevõttes endiselt väike, samuti sõlmitakse vähe kollektiivlepinguid. Eeltoodud trendid toovad vajaduse tegeleda paindlike töötingimuste kujundamisega, aga ka töökeskkonna ja kaasatuse küsimustega.

Meede 1.1. Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine

Meetme eesmärk: tööturul osalemist toetavate tööturumeetmete arendamise, tööelu kvaliteedi parandamise ning tööohutuse ja tööandjate teadlikkuse suurendamisega on saavutatud püsivalt kõrge tööhõive tase.

Möödik	Algtase	Sihttase 2023	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026
20–64-aastaste tööhõive määr, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring</i>	79,3% (2021)	79,9%	80,1%	80,3%	80,5%
16–64-aastaste vähenenud töövõimega inimeste tööhõive määr, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring</i>	50,6% (2021)	51,0%	51,2%	51,4%	51,6%
15–29-aastaste NEET-noorte määr, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring</i>	11,2% (2021)	10,6%	10,3%	10,0%	9,8%
Tervislikel põhjustel tööhõivest väljalangenute osakaal, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-</i>	14,4% (2021)	≤14,4%	≤ 14,4%	≤ 14,4%	≤14,4%

<i>uuring</i>					
Töötute absoluutse vaesuse määr, %					
Allikas: Statistikaamet, Eesti Sotsiaaluuring	11,1% (2020)	≤11,1%	≤11,1%	≤11,1%	≤11,1%

Tegevus 1.1.1. Tööturu valdkonna arendamine

Tegevuse eesmärk: tööjõu nõudluse ja pakkumise vastavus tagab tööhõive kõrge taseme ning kvaliteetsed töötingimused toetavad pikaajalist tööelus osalemist.

Möödik	Algtase	Sihttase 2023	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026
Tööturupoliitika toetab tööhõive kõrget taset ja pikaajalist tööelus osalemist	jah (2021)	jah	jah	jah	jah
Allikas: Sotsiaalministeerium					

60 Tööturu ja töösuhete valdkonna arendamine (SoM)

Teenuse sisuks on tööturupoliitika väljatöötamine ja ellurakendamine, et aidata kaasa tööelu kvaliteedi paranemisele ning toetada tööelise elanikkonna suurt tööga hõivatust ja tööandjatele tarviliku tööjõu olemasolu. See hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste ja nende rakendamise ettevalmistamist ning EL-i otsustusprotsessis osalemist, strateegiadokumentide väljatöötamist ja elluviimise hindamist tööturupoliitikat puudutavas, samuti huvigruppide teavitamist valdkonda puudutavatest algatustest ja otsustest ning nende kaasamist aruteludesse. Tööhõive edendamiseks ja töövõime toetamiseks:

- töötuskindlustusega kaetuse suurendamiseks ning hüvitiste ja toetuste adekvaatsuse tagamiseks tuleb hõlmata töötuskindlustussüsteemi ka mittetraditsioonilisi töövorme. Selleks jätkub töötushüvitiste regulatsiooni muudatusepanekute kaalumine ja mõjude analüüsimine;
- arendatakse tööjõuturul ebasoodsamas olukorras olevate sihtrühmade (nt noored, vanemaealised, vähenenud töövõimega, vähese eesti keele oskusega inimesed, pikaajaline ajutine töövõimetus) tööalaste võimaluste ja tööturul osalemise suurendamiseks erinevaid tööturumeetmeid;
- muudetakse tööturumeetmete õigusraamistikku ja tehakse see osapooltele selgemaks.

Tööelu kvaliteedi tagamiseks, sh töötajate töötingimuste parandamiseks:

- analüüsitakse töösuhete ja töökeskkonna õigusraamistikku ning muudetakse see töötegijate ja ettevõtete majanduslikke ja sotsiaalseid vajadusi ning muutuvat tööturu olukorda arvestavaks, sh arvestatakse mittetraditsiooniliste töövormide ja erinevate töö tegemise viiside levikuga;
- suurendatakse tööandjate ja töötegijate teadlikkust tööohutusest ja töösuhetest, sh sellest, kuidas kujundada mõlemale osapooltele sobivad töötingimused;
- toetatakse tööandjaid ja töötegijaid tööohutusnõuete täitmisel ja töökeskkonnariskide maandamisel, arvestades spetsiifiliste töökeskkonna ohtude ja terviseriskidega (vaimse tervise probleemide, sh ahistamise ja vägivalda ning istuvast tööst tingitud terviseprobleemide ennetamine, bioloogilistest ja keemilistest ohtudest tingitud riskide maandamine töökeskkonnas);
- parandatakse töötervishoiuteenuse kvaliteeti, sh arendades tööandjate ja teenuseosutajate koostööd ning koostööd spetsialistide vahel;
- toetatakse toimivat sotsiaaldialoogi ning soodustatakse kollektiivseid läbirääkimisi ja kollektiivlepingute sõlmimist;
- analüüsitakse ja arendatakse töövaidluste lahendamise menetlust ning rakendatakse kaasajastatud töövaidluste lahendamise õigusraamistikku.

Tegevus 1.1.2. Aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed

Tegevuse eesmärk: aktiivsete ja passiivsete tööturumeetmete pakkumise korraldamine, et inimesed ei satuks vaesusesse tööotsingute ja tövõime vähenemise korral ning püsiks pikalt hõives.

Möödik	Algbase	Sihtbase 2023	Sihtbase 2024	Sihtbase 2025	Sihtbase 2026
Uute osalise ja puuduva tövõimega inimeste osakaal tööealises rahvastikus, % <i>Allikas: Eesti Töötukassa, Statistikaamet, Sotsiaalministeeriumi arvutused</i>	1,12% (2019)	1,11%	1,11%	1,11%	1,11%
Ida-Virumaa registreeritud töötuse määra erinevus kordades Eesti keskmisest töötuse määrast <i>Allikas: Eesti Töötukassa, Sotsiaalministeeriumi arvutused</i>	1,6 (2021)	≤1,6	≤1,6	≤1,6	≤1,6

284 Eesti Töötukassale aktiivsete ja passiivsete tööturumeetmete osutamiseks vahendite andmine (SoM)

Eesti Töötukassa saab ministeeriumilt sihtotstarbelise eraldise järgmiste aktiivsete ja passiivsete tööturuteenuste osutamiseks ning hüvitiste ja toetuste maksmiseks:

- Eesti Töötukassa maksab töötutoetust.
- Eesti Töötukassa maksab osalise või puuduva tövõimega inimestele tövõimetoetust.
- Eesti Töötukassa maksab kehtestatud kuumääralt sotsiaalmaksu äriühingule, mittetulundusühingule, sihtasutusele või füüsilisest isikust ettevõtjale töötaja eest, kes saab tövõimetuspensioni või tövõimetoetust.
- Riik maksab Eesti Töötukassale erijuhtudel sotsiaalmaksu töötuna arvele võetud isikute eest.
- Eesti Töötukassale kantakse edasiantava töötuskindlustusmaksu vahendeid töötuskindlustushüvitiste sihtfondi, koondamise ja tööandja maksejõuetuse puhul makstavate hüvitiste sihtfondi ning tööturuteenuste ja -toetuste sihtkapitali. Sihtfondidest makstakse töötuskindlustushüvitist ning koondamise ja tööandja maksejõuetuse korral makstavat hüvitist. Sihtkapitali vahendeid kasutatakse aktiivsete tööturuteenuste osutamiseks ja tööturutoetuste (v.a töötutoetus) maksmiseks.
- Riik annab panuse sihtkapitali, mille vahendeid kasutatakse aktiivsete tööturumeetmete pakkumiseks.
- Tööturuteenuste osutamiseks saab Eesti Töötukassa eraldist, mida rahastatakse struktuuritoetuste vahenditest.

Eesti Töötukassa saab aktiivsete tööturumeetmete rahastamiseks ESF-i vahendeid, et suurendada tööturuteenust saavate isikute tööalaseid võimalusi ja tööhõives osalemist. Rahastatakse näiteks oskuste arendamist, mitte-eestlaste ja vähenenud tövõimega inimeste konkurentsivõime suurendamist tööturul ning piirkondlikke tööturumeetmeid ja piirkondlikku mobiilsust.

104 Karjäärinõustamise kättesaadavuse suurendamine (SoM)

Karjäärinõustamise kättesaadavuse suurendamine pakub karjäärinõustamise võimalusi juba ennetavalt nii noortele kui ka täiskasvanud töötavatele isikutele, kelle jaoks on karjäärinõustamine seni olnud kättesaamatu. Karjäärinõustamise laiendamise eesmärk on tagada karjäärinõustamise kättesaadavus töötavatele ja mitteaktiivsetele inimestele ning noortele, et toetada neid teadlike karjääri- ja haridusvalikute tegemisel, suurendades seeläbi inimeste

konkurentsivõimet tööturul. Karjäärinõustamise tulemusena langetavad noored teadlikumaid otsuseid ühelt haridusastmelt teisele ja haridusest tööellu liikudes, õpingute katkestamine on vähenenud ning inimeste oskus planeerida oma karjääri ja tööelu ning teha haridus- ja tööalaseid valikuid on paranenud. Tegevus toetab töötajate sujuvat liikumist ühelt töökohalt teisele, aitab ennetada nende töötuks jäämist ning parandab tööturul ja elukestvas õppes mitteaktiivsete inimeste võimalusi leida kiiremini sobiv töö või haridusvõimalus. Seeläbi paraneb peale noorte, töötavate ja tööturul mitteaktiivsete inimeste ka nende inimeste konkurentsivõime tööturul, kellel ei ole õigust karjäärinõustamisele tööturuteenuste ja -toetuste seaduse alusel.

105 Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks (SoM)

Teenusega suurendatakse tööturuteenust saavate isikute tööalaseid võimalusi ja tööhõives osalemist, sealhulgas:

- noorte töötuse ennetamine ja vähendamine ning noorte tööalase teadlikkuse suurendamine;
- vanaduspensioniealiste ja ennetähtaegset vanaduspensioni saavate isikute tööhõive suurendamine;
- rahvusvahelise kaitse saajate tööhõive suurendamine;
- töötuse ennetamine vähem konkurentsivõimeliste hõivatute seas, sh väheste või aegunud oskuste tõttu;
- vananenud või aegunud oskustega või tervise tõttu töötusriskis olevate inimeste tööalase konkurentsivõime suurendamine.

Teenuseid rahastatakse ESF-i TAT „Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks“ ja REACT-EU ESF-i TAT „Tööturuteenuste osutamine COVID-19 kriisi mõjude leevendamiseks“ vahenditest.

226 Noortegarantii tugisüsteemi väljaarendamine (SoM)

Noortegarantii tugisüsteem (NGTS) on toetuse pakkumine kohalikus omavalitsuses 16–29-aastastele noortele haridusteele naasmiseks ja/või tööturule jõudmiseks. NGTS koosneb infosüsteemi lahendusest ja juhtumikorralduse mudelist. NGTS arendamise raames on välja töötatud valdkonnaülene NEET-olukorras noorte toetus- ja koostöömudel, kus NGTS on NEET-olukorras noorteni jõudmise oluline osa. NGTS eesmärk on proaktiivselt ja andmepõhiselt jõuda kõikide noorteni, kes potentsiaalselt abi võiksid vajada, et jätkata haridusteed või liikuda tööturule.

107 Tööturuteenuste avatud taotlusvoorud. Toetuse taotlemine uutele ja enam tuge vajavatele sihtrühmadele uute tööturuteenuste pakkumiseks ja teenuste laiendamiseks (SoM)

Avatud taotlusvoorude kaudu toetatakse projekte, mille eesmärk on pakkuda tööturumeetmeid väiksema konkurentsivõimega sihtrühmadele (nt noored, kõrgemas keskeas olevad inimesed, tööle saamiseks või tööl püsimiseks individuaalsemat ja isiklikumat abi vajavad inimesed, uussisserändajad, romad ja tööturul vähem konkurentsivõimelise kvalifikatsiooniga inimesed). Toetatakse teenuste osutamist lähtuvalt sihtrühma tööle asumise takistustest. Tegevust rahastatakse ESF-i avatud taotlusvoorudest.

177 Tõlketeenuste arendamine ja osutamine (SKA)

Teenuse eesmärk on suurendada vähenenud töövõimega tööealiste inimeste tööturul osalemise võimalusi.

Tegevused, mida TAT „Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine“ raames aastatel 2015–2023 ellu viiakse: kuulmispuudega inimestele mõeldud tõlketeenuste arendamine ja pakkumine. Kuulmispuudega inimestele mõeldud tõlketeenuste arendamise ja pakkumise raames tagatakse tööealistele kuulmispuudega ja vähenenud töövõimega inimestele võimalus kasutada kaug- ja kirjutustõlget. Tegeletakse järjepidevalt

teenuse arendamisega (sh kaugtölketeenuse rakenduse väljatöötamisega) ja teenuse hea kvaliteedi tagamisega (koolitused kirjutus- ja viipekeeletölkidele, infopäevad ja teenuse kasutamise koolitused kuulumispuudega inimestele).

Teenus on laiinenud ka lastele ja vanaduspensioniealistele, nende sihtrühmade rahastus on tagatud teistest ESF-i programmidest. Tööealiste sihtrühmale mõeldud tölketeenused on ESF-i rahastusega tagatud 2023. aasta lõpuni.

Tagamaks 2025. aastaks sujuvam üleminek riigieelarvesse, on 2024. aastal planeeritud tegevust rahastada EL-i rahastusperioodi 2021–2027 sotsiaalhoolekandeprogrammist „Hoolekandepoliitika kujundamine ja teenuste kättesaadavuse parendamine“.

62 Töövõime toetamise süsteemi elluviimine (SoM)

Teenuse eesmärk on viia ellu töövõime toetamise süsteem, sealhulgas koolitada spetsialiste vähenenud töövõimega inimestega töötamiseks, arendada tegevusi toetavat institutsioonidevahelist koostööd ja vajalikku andmevahetust ning teavitada avalikkust. Samuti tegeletakse teenuse raames tööandjate ja töötajate teadliku käitumise kujundamisega, et edendada töötingimusi. Teenust rahastatakse ESF-i TAT „Töövõime süsteemi toetavad tegevused“ vahenditest.

40 Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine (SoM)

Teenuse eesmärk on töövõimereformi sihtrühmale abivahenditeenuse ja tölketeenuse arendamine ning teenuse korraldamine. Teenust rahastatakse ESF-i TAT „Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine“ vahenditest.

108 Tööturuteenuste osutamine töövõimereformi sihtrühmale (SoM)

Vähenenud töövõimega inimesed on tööturul üheks haavatavamaks sihtrühmaks, mistõttu vajavad nad tööturul täiendavat tuge. Töövõimereformi sihtrühmale tööturuteenuste osutamise eesmärk on vähenenud töövõimega inimeste tööturule aitamine ja seal püsimise toetamine, inimeste olemasoleva töövõime säilitamine ja parandamine, vähenenud töövõimega inimeste töötuks jäämise ennetamine aktiivsete tööturumeetmete abil. Samuti pakutakse teenuste raames toetust või nõustamist tööandjatele, kes vähenenud töövõimega inimesi tööle värbavad.

406 Töövõimetuse ennetus (SoM)

Teenuse eesmärk on viia ellu töövõime toetamise süsteem ja püsiva töövõimetuse ennetamise süsteem pikaajalise ajutise töövõimetusega inimeste tööhõives püsimise toetamiseks, sealhulgas koolitada spetsialiste vähenenud töövõimega inimestega töötamiseks, rahastada vajalikke IT-arendusi, arendada tegevusi toetavat institutsioonidevahelist koostööd ja vajalikku andmevahetust ning teavitada avalikkust. Samuti tegeletakse teenuse raames tööandjate ja töötajate teadliku käitumise kujundamisega, et edendada töötingimusi. Tegevust rahastatakse perioodi 2014–2020 ESF-i meetme 3.1 „Töövõime toetamise skeemi loomine ja juurutamine“ ja selle alusel toetuse andmise tingimuste „Töövõime süsteemi toetavad tegevused“ ning perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide vahenditest.

401 Valdkondadeülese NEET-olukorras noorte toetamise ja teenuste koostöömodeli arendamine (SKA)

Koostöömudel kirjeldab sihtrühmaga seotud osapoolte koostöö üldisi põhimõtteid ja tegutsemisetappe kohaliku omavalitsuse tasandil, et aidata lahendada sihtrühma liikmete vajadusi. 15–29-aastaste noorteni jõudmisel kasutatakse proaktiivset lähenemisviisi (noortegarantii tugisüsteem, võrgustikupõhine noorteni jõudmine). Noortele pakutakse tööturule või haridusellu jõudmisel toetust juhtumikorraldusliku lähenemisviisi kaudu. Kohalikke omavalitsusi toetatakse teenuste koostöömodeli rakendamisel nii koolituste, juhendamise kui

rahaliste vahenditega.

413 Põlevkivi sektori töötajate tööalaste üleminekute toetamine (Sotsiaalministeerium, elluviija Eesti Töötukassa)

Kliimamuutustega seotud üleminekust enim mõjutatud töötajad vajavad abi, et edukalt liikuda ühelt töökohalt või majandussektorist teise.

Põlevkivisektori ettevõtetest lahkuvatel inimestel on vaja uuendada oma teadmisi ja oskusi, et vastata kiiresti muutuvatele tööturu vajadustele. Põlevkivisektori ettevõtete töötajate oskuste kaasajastamiseks ja piirkonna muutuvatele tööturuvajadustele vastamiseks toetatakse nende ümber ja täiendõpet. Selleks pakutakse nii sektoris töötavatele kui töö kaotanud inimestele tasemeõppes osalemise toetust ja mikro kvalifikatsiooni õppe toetust.

Põlevkivisektori ettevõttes töö kaotanud inimeste kiirelt uuele tööle liikumise soodustamiseks ning töötuse löksu ja pikaajalise töötuse ennetamiseks pakutakse tööle asumise toetust. Toetust saavad põlevkivisektoris töö kaotanud töötajad, kes asuvad lühikese aja jooksul pärast põlevkivisektorist lahkumist uuele tööle. Toetust makstakse samaaegselt töötasuga, et tasandada uues valdkonnas töötamise alguses vana ja uue töökoha palgavahet. Tegevusi rahastatakse õiglase ülemineku fondist.

402 Mitte-eesti noorte tööellu sisenemise toetamine. Noortele karjäärivõimalusi ja töömaailma tutvustav programm (Sotsiaalministeerium, elluviija IVEK)

Luuakse ja viiakse ellu töövaatlusprogramm Ida-Virumaa üldhariduskoolide 8. ja 11. klassi õpilastele ja kutsekoolide 1. kursuse õpilastele. Programmi eesmärk on tutvustada Ida-Virumaa noortele karjäärivõimalusi ja töömaailma praktilise töö- ja ettevõtluskogemuse kaudu, samuti toetada vene emakeelega noorte lõimumist programmis osalemise, eesti- ja venekeelsete noorte ühistegevuste ja uute kontaktide loomise kaudu. Programm arendab õpilaste karjääri kujundamise oskusi ning võimaldab süsteemselt saada teadmisi ja kogemusi tööalaste võimaluste kohta. Programmi raames pakutakse õpilastele tööelu- ja karjääriteemalisi töötubasid ja töövaatlusi erinevate tööandjate juures. Tegevust rahastatakse ESF-ist.

Tegevus 1.1.3. Tööelu kvaliteedi arendamine

Tegevuse eesmärk: tööturu osapoolte teadlikkuse suurendamine nende õigustest ja kohustustest ning tervislike töötingimuste kujundamise võimalustest, luues seeläbi töötaja ja tööandja vajadusi arvestavad töötingimused.

Möödik	Algtase	Sihttase 2023	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026
Üle kolme töövõimetuspäevaga tööõnnetuste arv 100 000 hõivatu kohta <i>Allikas: Statistikaamet</i>	513,8 (2021)	< 500	< 500	< 500	< 500

283 Nõustamisteenuse osutamine ning töövõimet hoidva ja säästva töökeskkonna arendamine (TI TAT)

Nõustamisteenuse eesmärk on aidata töösuhete poolel käituda töösuhetes teadlikult kooskõlas töösuheteid ning töötervishoidu ja tööohutust reguleerivate õigusaktide ja hea usu põhimõttega, soodustada töösuhetes õiguskuulekat käitumist ning seeläbi vältida õigusaktide rikkumist, tervisekahjustusi ja töövaidlusi. Lisaks on eesmärk säilitada ja parandada tööealiste töötajate töövõimet, sealhulgas toetada tööandjat töökeskkonna edendamisel. Teenusega viiakse ellu tegevusi, et suurendada tööandjate ja töötajate teadlikkust tööohutusest ja töösuhetest, sealhulgas sellest, kuidas kujundada mõlemale osapoolle sobivad töötingimused. Arendatakse tööelu käsitlevaid infotehnoloogilisi lahendusi, et parandada tööelu puudutava teabe edastamist,

vahendamist, töötlemist ja kättesaadavust. Tõhustamiseks järelevalvet töökeskkonna ja töösuhete üle, töötatakse välja ja arendatakse infotehnoloogilisi lahendusi andmekogude, elektrooniliste töövahendite või andmelahendussüsteemidena. Teavitus-, nõustamis-, koolitus- ja kaasamistegevuste kaudu toetatakse tööandjaid töökeskkonna edendamisel. Viiakse ellu Tööinspektsiooni teenistujate arendamise ja koolitamise tegevusi, mis toetavad Tööinspektsiooni institutsionaalse suutlikkuse parandamist ja võimekuse suurendamist. Teenust rahastatakse osaliselt ESF-i TAT „Tervist hoidev töökeskkond ja võrdsed võimalused igale tööeluse osalejale“ ja ESF-i TAT „Töötervishoidu ja -ohutust väärtustava töökeskkonna arendamine“ vahenditest.

61 Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks (SOM TAT)

Sotsiaalministeerium viib ellu teavitustegevusi, et suurendada töötajate ja tööandjate teadlikkust töötingimustest ja tervislike töötingimuste kujundamise võimalustest. Samuti viiakse ellu tegevusi, et arendada teadmispõhise tööpoliitika kujundamise ja rakendamise eeldusi. Teenust rahastatakse ESF-i TAT vahenditest.

176 Riikliku järelevalve tegemine (TI)

Tööinspektorid teevad töötervishoiu-, tööohutuse- ja töösuhetealast järelevalvet, renditöö ja eratööstuste tegevusega seotud järelevalvet ning uurivad tööõnnetuste ja kutsehaigeduste põhjuseid. Teenusega ennetatakse töövaidluste tekkimist, tööõnnetustesse sattumist ja tööga seotud haigedustisi ning aidatakse tagada töötajate pikaajaline töövõime säilimine

178 Kahjuhüvitis (SKA)

Kutsehaiguse või tööõnnetusega seotud kahjuhüvitise maksmine nähakse ette töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 24 (tööandja õigusjärglaseta likvideerimisel) ning põllumajandusreformi seaduse § 14 lõike 3 (ühismajandi likvideerimisel või reorganiseerimisel) alusel, mille järgi läheb tööandja poolt kannatanule tööõnnetusest või kutsehaigedusest tingitud tervisekahjustuse või surma põhjustamisega tekitatud varalise kahju hüvitamise nõue Sotsiaalkindlustusametile üle, kui tööandja likvideeritakse õigusjärglaseta. Sotsiaalkindlustusamet tuvastab vähenenud töövõime korral töövõime kaotuse protsendi ning maksab tööandja asemel hüvitist.

171 Töövaidluste lahendamine (TI)

Töövaidluste lahendamine toimub töövaidluskomisjonis. Töövaidluskomisjon on Tööinspektsiooni juures asuv kohtuväline töövaidlusi lahendav organ töövaidluse lahendamise seaduse § 4 tähenduses. Töövaidluskomisjon on sõltumatu ning lähtub otsuste tegemisel seadustest ja muudest õigusaktidest, Eestile siduvatest välislepingutest ja muudest töösuheteid reguleerivatest eeskirjadest, sealhulgas kollektiiv- ja töölepingutest. Töövaidluse kohtuvälise lahendamise kaudu panustatakse tööturu osapoolte heaolu ja õiguskindluse tagamise.

35 Töötüli lepituse läbiviimine ja kollektiivsete töösuhete alase nõustamise pakkumine (Riikliku Lepitaja Kantselei)

Teenuse sisu on ennetada kollektiivseid töötülisid ja pakkuda lahendusi töötüli osapooltele.

321 Kutsehaiguste ekspertiisi rahastamine (SoM)

Kutsehaiguste ekspertiisi teeb SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla, kes diagnoosib aastas umbes 200 kutsehaigedust juhtu. Vastavalt väikeostu pakkumusele on Sotsiaalministeeriumil sõlmitud leping kolmeks aastaks.

326 Lisapuhkuse hüvitamine riigieelarvest (SKA)

Töölepingu seaduse kohaselt on osalise või puuduva töövõimega ja alaealise töötaja iga-aastane puhkus 35 kalendripäeva. Riigi poolt hüvitatakse põhipuhkuse 28 kalendripäeva ületava

puhkuseosa (7 kalendripäeva) eest makstav puhkusetasu. Sügava puudega lähedastel on võimalik kasutada lisapuhkust kuni 5 tööpäeva aastas.

Tegevus 1.1.4. Erivajadusega inimeste toimetulek ja tööalane tegevus

Tegevuse eesmärk: erivajadusega inimeste iseseisva toimetuleku ja tööalase tegevuse toetamine, et soodustada nende rakendumist tööturul.

Möödik	Algtase	Sihttase 2023	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026
Kutsekoolide mõjuindeks (iga-aastane möödik erinevate Astangu Keskuse sekkumiste koosmõjust) on iga-aastases tõusvas trendis* <i>Allikas: Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus</i>					

*Möödiku sihttasemed seab Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus 2023. aastal.

281 Kaasava kutsehariduse arendamine ning HEV õppijate õppimise ja töölerakendamise toetamine (Astangu KRK)

Teenuse eesmärk on koostöös Sotsiaalministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning HARNO-ga toetada sotsiaal-, haridus- ja tööturuvaldkonna spetsialistide oskuste suurendamist, et pakkuda vajaduspõhiseid ja tulemuslikke teenuseid, samuti selgitada välja inimese soovid, vajadused ja võimed ning toetada inimese erialaste ja sotsiaalsete oskuste arengut, igapäevaelus võimalikult iseseisvat toimetulekut ja töölerakendumist.

282 Töölesaamist toetavate teenuste (tööalane rehabilitatsioon ja kaitstud töö) arendamine (Astangu KRK)

Teenuse eesmärk on toetada inimese valmisolekut töötada, tööd leida ja säilitada ning suurendada sotsiaal-, haridus- ja tööturuvaldkonna spetsialistide ja tööandjate oskusi vajaduspõhiste ja tulemuslike teenuste pakkumiseks ning erivajadusega inimeste värbamiseks, samuti arendada ja katsetada tõendus- ja vajaduspõhiseid hindamismetoodikaid rehabilitatsioonis, kasutada tõendus- ja vajaduspõhiseid sekkumisi ning toetada koolituste ja juhendmaterjalide väljatöötamise kaudu sotsiaal- ja tööturuteenuse osutajate võimekust tulemuslikumal teenuse osutamisel. Arendatakse hindamis- ja sekkumismetoodikaid vähenenud töövõimega isikutele. Toetatakse Eesti Töötukassa ja Sotsiaalkindlustusameti poolt teenust saama suunatud inimeste võimalikult iseseisvalt elamist, võimetekohase hariduse või tööks vajalike oskuste omandamist, võimetekohast ühiskonnaelus osalemist ning valmisolekut asuda võimetekohasele tööle.

Programmi eelarve

Planeerimistasand	Programmi tegevus	Teenus	Vastutaja	Meede / Aasta				
				Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine				
				2023	2024	2025	2026	
KULUD	Programm kokku:			917 907 180	960 346 924	1 001 963 860	1 040 590 069	
	Tööturuvaldkonna arendamine	Kokku:		2 678 084	2 492 658	2 690 553	2 618 390	
		Tööturu ja töösuhete valdkonna arendamine	SOM	2 678 084	2 492 658	2 690 553	2 618 390	
	Aktiivsed ja passiivsed tööturuteenused	Kokku:			890 265 536	932 638 046	973 529 672	1 011 602 467
		Eesti Töötukassale aktiivsete ja passiivsete tööturumeetmete osutamiseks vahendite andmine		SOM	851 873 980	920 209 299	962 931 284	1 002 139 388
		Karjääriinõustamise kättesaadavuse suurendamine		SOM	543 130			
		Tööturuteenususte osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks		SOM	19 501 826	3 568 885	731 485	
		Noortegarantii tugisüsteemi väljaarendamine		SOM	439 623	50 000	50 000	50 000
		Tööturuteenususte avatud taotlusvoorud. Toetuse taotlemine uutele ja enam tuge vajavatele sihtrühmadele uute tööturuteenususte pakkumiseks ja teenuste laiendamiseks		SOM	6 632 696	4 440 616	4 894 857	4 272 089
		Tölketeenususte arendamine ja osutamine		SKA	994 934	533 611	533 527	533 128
		Töövõime toetamise süsteemi elluviimine		SOM	31 442			
		Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende toetamise soodustamine		SOM	260 010			
		Tööturuteenususte osutamine töövõimereformi sihtrühmale		SOM	8 461 896			
		Töövõimetuse ennetus		SOM	701 561	2 297 886	2 502 693	2 515 015
		Valdkondadeülese NEET-olukorras noorte toetamise ja teenuste koostöömudeli arendamine		SKA	76 844	126 844	176 844	126 844
		Põlevkivi sektori töötajate tööalaste üleminekute toetamine		SOM	590 066	1 253 377	1 587 171	1 844 193
		Mitte-eesti noorte tööellu sisenemise toetamine. Noortele karjääri võimalusi ja töömaailma tutvustav programm		SOM	157 529	157 529	121 810	121 810
		Tööelu kvaliteedi arendamine	Kokku:			20 763 821	21 341 861	21 871 571
	Nõustamisteenuse osutamine ning töövõimet hoidva ja säästva töökeskkonna arendamine		TI	1 023 544	364 228	364 205	364 181	
	Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks		SOM	290 134				
	Riikliku järelevalve tegemine		TI	3 521 144	4 764 685	4 785 585	4 971 494	
	Kahjuhüvitis		SKA	8 153 273	8 461 713	8 679 037	8 822 763	
	Töövaidluste lahendamine		TI	1 198 101	1 233 855	1 263 146	1 288 383	
	Töötüli lepituse läbiviimine ja kollektiivsete töösuhete alase nõustamise pakkumine		RLK	149 193	155 577	159 799	163 390	
	Kutsehaiguste ekspertiisi rahastamine		SOM	64 125	64 125	64 125	64 125	
	Lisapuhkuse hüvitamine riigieelarvest		SKA	6 364 308	6 297 677	6 555 675	6 825 291	
	Erivajadustega inimeste toimetulek ja tööalane tegevus	Kokku:			4 199 739	3 874 359	3 872 064	3 869 586
		Kasava kutsehariduse arendamine ning HEV õppijate õppimise ja töölerakendamise toetamine		AKRK	2 993 668	2 881 664	2 880 287	2 878 800
		Töölisaamist toetavate teenuste (tööalane rehabilitatsioon ja kaitstud töö) arendamine		AKRK	1 206 071	992 695	991 777	990 786

Programmi teenuste maksumus kujuneb teenuse osutamisega seotud otsestest kuludest (nt

inimestele suunatud toetused või teenusekohtade ülalpidamine) ning teenuse osutamisega seotud kaudsetest kuludest (teenust osutava asutuse personali- ja majandamiskulud ning IKT kulud).